

Μελέτη κοινωνικών αξιών συμμετεχόντων σε δραστηριότητες χορού ανά κοινωνική τάξη

Τσουνής-Τζίτζικας Κ.Α. *, Αλμπανίδης Ε., Κώστα Γ., Γεντή Μ., Γουλμάρης Δ.
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε δραστηριότητες αναψυχής όπως ο χορός συμμετέχει ένας μεγάλος αριθμός ατόμων στη χώρα μας. Οι γνώσεις σχετικά με τις κοινωνικές τάξεις και τις κοινωνικές αξίες των συμμετεχόντων στους χορευτικούς φορείς είναι ελάχιστες και τις περισσότερες φορές εμπειρικές. Σκοπός της έρευνας ήταν να μελετήσει αν η κοινωνική τάξη των συμμετεχόντων σε χορευτικές δραστηριότητες στα πλαίσια χορευτικών φορέων διαφοροποιούν τους παράγοντες των κοινωνικών αξιών. Στην έρευνα συμμετείχαν 1563 ενήλικες άντρες και γυναίκες από χορευτικούς φορείς, πανελλαδικά, οι οποίοι επελέγησαν τυχαία. Ο διαχωρισμός των κοινωνικών τάξεων σε Αστική ή κυρίαρχη, Μικροαστική και Εργατική τάξη έγινε με τη Διάκριση του Bourdieu (1979). Η συλλογή των δεδομένων για τις κοινωνικές αξίες των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες χορού έγινε με το ερωτηματολόγιο των Γιαβρίμη, Ζήση, Πετρά, (2017) το οποίο εξετάζει τέσσερις παράγοντες κοινωνικών αξιών: ένταξη μεταναστών, αξιοκρατία - διαφάνεια, περιβαλλοντική συνείδηση, δημοκρατία. Όλες οι απαντήσεις δόθηκαν μέσω μίας 5-θμιας κλίμακας Likert. Για να ελεγχθεί κατά πόσο οι κοινωνικές τάξεις διαφοροποιούν τις τιμές των τεσσάρων παραγόντων των κοινωνικών αξιών πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης (One - Way ANOVA) και τεστ πολλαπλών συγκρίσεων Bonferroni. Προέκυψαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις τιμές των τριών παραγόντων. Συγκεκριμένα, στον παράγοντα «Ένταξη μεταναστών» η «Μικροαστική τάξη» (Μ.Ο.:3,14 και Τ.Α.:1,15) παρουσιάζει στατιστικά σημαντικές διαφορές με την «Αστική ή κυρίαρχη τάξη» (Μ.Ο.:2,71 και Τ.Α.:1,14) και την «Εργατική τάξη» (Μ.Ο.: 2,82 και Τ.Α.:1,17). Στον παράγοντα «Αξιοκρατία - διαφάνεια» η «Εργατική τάξη» (Μ.Ο.:2,50 και Τ.Α.:0,96) παρουσιάζει στατιστικά σημαντικές διαφορές με την «Αστική ή κυρίαρχη τάξη» (Μ.Ο.:2,28 και Τ.Α.:1,07). Στον παράγοντα «Δημοκρατία» η «Μικροαστική τάξη» (Μ.Ο.:3,20 και Τ.Α.:1,22) παρουσιάζει στατιστικά σημαντικές διαφορές με την «Εργατική τάξη» (Μ.Ο.:3,44 και Τ.Α.:1,13). Συμπερασματικά, τα ευρήματα της μελέτης υπογραμμίζουν τη σημασία των κοινωνικών τάξεων ως παράγοντα που διαφοροποιεί σημαντικά τις κοινωνικές αξίες των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες χορού. Οι συμμετέχοντες που ανήκουν σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις εμφανίζουν διαφορετικές κοινωνικές αξίες.

Λέξεις κλειδιά: κοινωνικές τάξεις, χορευτικές δραστηριότητες, κοινωνικές αξίες, χορευτικοί φορείς.

Διεύθυνση αλληλογραφίας:

Τσουνής-Τζίτζικας Κωνσταντίνος - Άρης
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
Πανεπιστημιούπολη, 69100 Κομοτηνή

E-mail:

Tsou_nis@hotmail.com

Εισαγωγή

Η εμφάνιση των κοινωνικών τάξεων είναι φαινόμενο ιστορικό. Δεν υπήρχαν πάντα τάξεις. Υπήρχε ένας υποτυπώδης καταμερισμός εργασιών όπου τηρούνταν οι στοιχειώδεις μορφές της ισότιμης συλλογικής οργάνωσης της κοινωνίας ανάλογα με την προσφορά. Με την πάροδο του χρόνου και την εξέλιξη, καθώς αυξήθηκε η παραγωγικότητα, άρχισαν τα άτομα να διαχωρίζονται ανάλογα με τη δυνατότητα παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων τους. Έτσι, άρχισε ένας πρώτος διαχωρισμός ανάλογα με τις ειδικότητες – δεξιότητες του καθενός (Charles, 1986).

Η κοινωνική διαστρωμάτωση είναι μέρος της κοινωνικής ανισότητας. Αναφέρεται στην παρουσία διακεκριμένων κοινωνικών ομάδων που κυριαρχούν έναντι άλλων σε παράγοντες όπως η κοινωνική δύναμη, ο πλούτος-εισόδημα, η μόρφωση, το πνευματικό επίπεδο, το επάγγελμα και η θέση στην εργασία, η κοινωνική θέση, ο τρόπος ζωής και συμπεριφοράς, ο τόπος κατοικίας και οικογενειακής προέλευσης, που τις περισσότερες φορές προσδιορίζει την εξέλιξη της μετέπειτα γενιάς. Το σύστημα της κοινωνικής διαστρωμάτωσης στην καπιταλιστική βιομηχανική κοινωνία είναι ανοιχτό και παρέχει τη δυνατότητα στα μέλη των κοινωνικών στρωμάτων να μετακινηθούν από το ένα στρώμα σε άλλο ανώτερο και να αποκτήσουν κοινωνική δύναμη και κοινωνικό κύρος. Αυτή η μετακίνηση είναι γνωστή ως κοινωνική κινητικότητα. Στις δυτικές κοινωνίες μία κοινωνία ισότητας, όπου όλα τα μέλη θα είναι ίσα, δεν είναι εντελώς εφικτή. Η διάκριση των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων από τα ανώτερα γίνεται αντιληπτή, από το ότι τα τελευταία, εκτός του ότι ελέγχουν τα μέσα παραγωγής και τον κρατικό μηχανισμό, διαθέτουν ένα πλέγμα κοινωνικών σχέσεων που τους επιτρέπει να εξασφαλίζουν τα συμφέροντα τους κάτω από οποιοδήποτε πολιτειακό καθεστώς (Μαυρογένη-Παπαγγελουπούλου, 1999).

Κάθε άτομο από τη γέννηση του, αλλά ιδιαίτερα από τη στιγμή που ξεκινά η κοινωνική του δράση, βρίσκεται σε μια πολυδιάστατη διαπραγμάτευση με το περιβάλλον του, συλλέγοντας πληροφορίες, μέρος των οποίων μετασχηματίζονται σε γνώσεις και αξίες, οι οποίες είναι προϊόντα του πολιτισμού και της κουλτούρας της κοινωνίας στην οποία ζει και δραστηριοποιείται (Καλτσούνη, 2000).

Οι αξίες βρίσκονται σε κάθε άτομο και έχουν προσωπική, κοινωνική και πολιτισμική σημασία. Διαμορφώνουν την ταυτότητά του ανθρώπου και καθορίζουν τη θέση του στην κοινωνία. Δεν καθοδηγούν απλώς, δείχνοντας μας τι είναι σημαντικό, καλό ή χρήσιμο, αλλά εμπνέουν και δίνουν κίνητρα (Καλτσούνη, 2000).

Η σημερινή κοινωνία χαρακτηρίζεται ως η κοινωνία της ευκολίας, της υπερκατανάλωσης και της αναξιοκρατίας αλλοιώνοντας και απαξιώνοντας τις αξίες της ζωής. Ο άνθρωπος μέσω των αναγκών που δημιουργούνται από την ύλη απορρίπτει πολλά από όσα θεωρούνταν πριν λίγα χρόνια δεδομένα στους αξιακούς κώδικες (Μανούσου, 2010).

Στο πνεύμα αυτό, οι φορείς περιορίζονται στο «βομβαρδισμό» των συμμετεχόντων τους με πληροφορίες που οδηγούν, κυρίως, στη γνωστική ανάπτυξη και πρακτική εκπαίδευση θεωρώντας έτσι πως καλύπτονται οι εκπαιδευτικοί στόχοι. Η προσέγγιση των αξιών γίνεται εντελώς επιφανειακά με έμφαση στη θεωρητική τους μορφή που στην καλύτερη περίπτωση οριοθετείται από τη συζήτηση περί των αξιών και όχι από τη βιωματική προσέγγισή τους και στην ουσιαστική τους καλλιέργεια (Μανούσου, 2010).

Τα τελευταία χρόνια, τόσο στον ελλαδικό χώρο όσο και παγκοσμίως αναπτύσσονται και εξελίσσονται εναλλακτικά προγράμματα άσκησης που συνδυάζουν την άθληση με την ψυχαγωγία και την ευεξία (Ρόζου, 2012). Ο αθλητισμός καθίσταται σημαντικός τομέας οικονομικής ανάπτυξης, αποτελώντας μια από τις ανερχόμενες παγκόσμιες βιομηχανίες του 21ου αιώνα. Η λειτουργία αρκετών εκατομμυρίων αθλητικών κέντρων, ανά τον κόσμο, η καθημερινή ενασχόληση σχεδόν όλων

των ανθρώπων με διάφορες μορφές φυσικής δραστηριότητας και δραστηριοτήτων αναψυχής καθώς και η αλματώδης ανάπτυξη των θέσεων εργασίας, στον τομέα του αθλητισμού, είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά που αποδεικνύουν τη θέση που καταλαμβάνει η αθλητική βιομηχανία στις μέρες μας, με ιδιαίτερα ενθαρρυντικές προβλέψεις για το μέλλον (Ζουρνατζή, 2007).

Ως φυσικό επακόλουθο του τεραστίου αριθμού ασκούμενων, σε προγράμματα φυσικής δραστηριότητας και αθλητικής αναψυχής, είναι η ανάγκη δημιουργίας μιας σειράς εξειδικευμένων προϊόντων και υπηρεσιών (Ζουρνατζή, 2007).

Αξίες

Οι αξίες, ως έννοια, κατέχουν πρωταρχικό ρόλο σε όλες τις κοινωνικές επιστήμες. Αφετηρία τους μπορεί να θεωρηθεί, έπειτα από έρευνες που έχουν γίνει, η φιλοσοφία (Bhandari & Yasunobu, 2009; Γιαβρίμης, Ζήση & Πετρά, 2017).

Ο ορισμός του περιεχομένου της έννοιας «αξίας» όπως και των αρχών που θα πρέπει να διέπουν τη συμπεριφορά ενός υγιούς, ή αλλιώς ενός ενάρετου, πολίτη, προκαλούσε πάντοτε το ενδιαφέρον του κόσμου και απασχόλησε ιδιαίτερα την σκέψη, η οποία συχνά αρεσκόταν σε αποφθέγματα, κανόνες και ορισμούς (Lesky, 1985).

Οι επιστήμες της κοινωνιολογίας, η ιστορία, η ψυχολογία, η ανθρωπολογία, η οικονομία και βεβαίως η εκπαίδευση, τις χρησιμοποιούν και στοχεύουν στην καλλιέργεια των αξιών ανάλογα με το περιεχόμενο της κάθε επιστήμης, αντίστοιχα. Οι αξιακοί κώδικες καλλιεργούνται αρχικά από την οικογένεια, εν συνεχεία από το σχολείο αλλά και από το σύνολο των κοινωνικών ομάδων, τάξεων, συστημάτων με τα οποία τα άτομα έρχονται σε επαφή και αλληλεπίδραση τα άτομα (Bhandari & Yasunobu, 2009; Γιαβρίμης, et al. 2017).

Κατά την βιβλιογραφική ανασκόπηση διαπιστώθηκε πως δεν έχει διατυπωθεί ένας παγκοσμίως αποδεκτός ορισμός των κοινωνικών αξιών. Από την μελέτη των διαφορετικών ορισμών φάνηκε ότι υπάρχει σύγκλιση απόψεων σε πολλούς από αυτούς, ενώ παρατηρούνται και αρκετές βασικές διαφοροποιήσεις σε κάποιους άλλους.

Οι κοινωνικές αξίες θεωρούνται άγραφοι νόμοι, η έκταση, το αντίκρισμα και η ισχύς τους καθορίζεται από το σύνολο των συνειδήσεων των ατόμων που αποτελούν μια κοινωνία. Υπάρχουν, βέβαια, σημαντικές διαφοροποιήσεις στα αξιακά συστήματα μεταξύ των κοινωνιών, παγκοσμίως. Φαίνεται, όμως, πως σε αρκετά μεγάλο βαθμό οι βασικές κοινωνικές αξίες που εκφράζουν πανανθρώπινα ιδανικά παραμένουν σταθερές (Γεωργιάς, 1986; Γεωργιάς, και συν., 2000).

Αξίες στο χώρο του αθλητισμού

Οι εργαζόμενοι στον χώρο του αθλητισμού και γενικότερα των φυσικών δραστηριοτήτων καταλήγουν πως μέσω των φυσικών δραστηριοτήτων επιτυγχάνεται σε μεγάλο βαθμό η κοινωνικοποίηση και η ανάπτυξη τόσο κοινωνικών αλλά και ατομικών αξιών που προάγουν την γενικότερη μόρφωση του ατόμου (Bailey, 2006; Butler, 2006; Drew, 2000; Kirschenbaum, 1994; Miracle, 1990; Rees, Howell & Moller & Reich, 1999; Wright, 1987).

Σύμφωνα με τη Χασάνδρα (2006), οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται μέσω της φυσικής δραστηριότητας για ανάπτυξη ατομικών και κοινωνικών αξιών είναι πολλές. Η φυσική δραστηριότητα συνδέεται με έννοιες όπως συντροφικότητα, αγωνιστικό πνεύμα, τιμότητα, ακεραιότητα του χαρακτήρα, σωστή αντιμετώπιση της νίκης και της ήττας, σεβασμός στους κανόνες ή τους αντιπάλους. Αποτελεί μια πρόσφορη περιοχή για την ανάπτυξη αξιών και τη διαμόρφωση του χαρακτήρα γενικότερα μιας και όλα τα παραπάνω είναι αξίες που συναντώνται, πέρα από τη φυσική

δραστηριότητα, αλλά και σε όλο το φάσμα της κοινωνικής ζωής (Bandura, 1991; Braithwaite & Blarney, 1998; Loza & Derri, 2005).

Σκοπός

Σκοπός της έρευνας ήταν να μελετήσει αν η κοινωνική τάξη των συμμετεχόντων σε χορευτικές δραστηριότητες στα πλαίσια χορευτικών φορέων διαφοροποιούν τους παράγοντες των κοινωνικών αξιών.

Μέθοδος

Συμμετέχοντες

Το δείγμα της μελέτης αποτέλεσαν 1563 ενήλικες άντρες και γυναίκες που συμμετείχαν σε παραδοσιακούς χορούς, μπαλέτο και κοινωνικούς χορούς, στα πλαίσια κάποιου χορευτικού φορέα. Τα άτομα που αποτέλεσαν το δείγμα ασχολούνται με χορευτικές δραστηριότητες τουλάχιστον ένα έτος, μία φορά την εβδομάδα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε χορευτικούς φορείς πανελλαδικά οι οποίοι επελέγησαν τυχαία. Οι χορευτικοί φορείς, είτε είναι κάποιος πολιτιστικός σύλλογος είτε είναι κάποια επαγγελματική σχολή χορού, βρέθηκαν έπειτα από επικοινωνία με τις 13 διοικητικές περιφέρειες της Ελλάδος και τα επαγγελματικά επιμελητήρια, αντίστοιχα, στα οποία είναι εγγεγραμμένοι. Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία για τον πληθυσμό των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες χορού, η ποσόστωση έγινε με βάση τα στοιχεία του γενικού πληθυσμού, ανά περιφέρεια, με βάση την τελευταία απογραφή του 2011.

Όργανα Μέτρησης

Ο Bourdieu αντιλαμβάνεται τις κοινωνικές τάξεις μέσω της θεωρίας των διαφορετικών «κεφαλαίων» (οικονομικό, πολιτισμικό, κοινωνικό) σε ένα ενιαίο ιεραρχικό σχήμα κοινωνικών τάξεων. Αυτή η ιεραρχική κατάταξη φαίνεται πολύ κοντινή στα αμερικανικά μοντέλα ιεράρχησης των επαγγελματικών κατηγοριών κατά το κοινωνικοοικονομικό status, που επικράτησαν τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες. Βασίζεται στο πολιτιστικό κεφάλαιο και στο στυλ ζωής των ατόμων. Αυτή η ισχυρή σύνδεση status και στυλ ζωής δεν αντιφάσκει, σε πρώτη ματιά, με τις απόψεις του Weber (Weininger, 2005).

Το (1979) εκδόθηκε η πολύ μεγαλύτερης απήχησης Διάκριση του Bourdieu η οποία παράλληλα με την εισαγωγή ενός φιλόδοξου ολοκληρωμένου πλαισίου κοινωνικής θεωρίας, κωδικοποιεί τη σχέση τύπων κουλτούρας και κοινωνικών τάξεων. Οι τρεις μεγάλες τάξεις στον Bourdieu είναι, με τα κύρια ενδεικτικά επαγγέλματα που τις απαρτίζουν, οι ακόλουθες (Weininger, 2005):

- *Αστική ή «κυρίαρχη» τάξη:* υψηλά στελέχη των επιχειρήσεων (διευθυντές, μάνατζερ), ανώτερα επαγγέλματα, καθηγητές λυκείου και ανώτερης/ανώτατης εκπαίδευσης (πανεπιστημιακοί), και καλλιτέχνες-δημιουργοί.
- *Μικροαστική τάξη:* μικροί επιχειρηματίες, τεχνικά επαγγέλματα, μεσαία και χαμηλή υπαλληλία, γραμματείς κλπ., δάσκαλοι.
- *Εργατική τάξη/«Λαϊκές» τάξεις:* ειδικευμένοι και ημι-ειδικευμένοι εργάτες-τεχνίτες στο δευτερογενή τομέα και τις υπηρεσίες αλλά και χειρώνακτες εργάτες, εργάτες γης.

Ο συγκεκριμένος τρόπος έχει χρησιμοποιηθεί σε ελληνικό πληθυσμό στην έρευνα των Σουλιώτη και Εμμανουήλ (2016), που μελέτησε την κοινωνική διαστρωμάτωση και κατανάλωση μουσικής στην Αθήνα.

Για τη διερεύνηση των αξιών των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες χορού χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Γιαβρίμη et al. (2017). Το εργαλείο αυτό διαθέτει τεκμηριωμένη δομική εγκυρότητα, η οποία επιβεβαιώθηκε μέσω διερευνητικής παραγοντικής ανάλυσης, και υψηλή αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας με δείκτες Cronbach's alpha που κυμαίνονται από 0,70 έως 0,85 για τους επιμέρους παράγοντες.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από δύο θεματικές ενότητες που αφορούν τις οικογενειακές και τις κοινωνικές αξίες. Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε η δεύτερη θεματική ενότητα της κλίμακας διερεύνησης των αξιών που σχετίζεται με τις κοινωνικές αξίες και αποτελείται από 24 ερωτήσεις που αντιστοιχούν σε 4 παράγοντες. Αναλυτικότερα, ο πρώτος παράγοντας των κοινωνικών αξιών εξετάζει την ένταξη των μεταναστών μέσα από 6 ερωτήματα (π.χ. «Οι μετανάστες χειροτερεύουν τα προβλήματα της εγκληματικότητας»), ο δεύτερος παράγοντας που αναφέρεται στην αξιοκρατία – διαφάνεια αποτελείται από 7 ερωτήματα (π.χ. «Ζούμε σε μια άδικη κοινωνία και για το λόγο αυτό θα χρησιμοποιούσα κάποιο μη αξιοκρατικό μέσο για να επιτύχω το σκοπό μου»), ο τρίτος παράγοντας αποτελούμενος από 7 ερωτήματα σχετίζεται με την περιβαλλοντική συνείδηση (π.χ. «Όταν ο άνθρωπος παρεμβαίνει στη φύση συχνά δημιουργεί καταστρεπτικές συνέπειες.»), ο τέταρτος παράγοντας απαντά σε θέματα σχετικά με τη Δημοκρατία και περιλαμβάνει 4 ερωτήματα (π.χ. «Στη δημοκρατία δεν είναι εύκολη η διατήρηση της τάξης»).

Το σκοράρισμα σε κάθε ερώτηση των παραγόντων του ερωτηματολογίου έγινε με τη χρήση 5-βάθμιας κλίμακας τύπου Likert όπου 1= «Διαφωνώ», 2= «Μάλλον διαφωνώ», 3= «Δεν είμαι σίγουρος», 4= «Μάλλον συμφωνώ» και 5= «Συμφωνώ».

Διαδικασία

Κατά την πρώτη φάση, πραγματοποιήθηκε επικοινωνία με τις 13 διοικητικές περιφέρειες της Ελλάδος ώστε να αποκτήσουμε πλήρη εικόνα για τον αριθμό των πολιτιστικών φορέων που δραστηριοποιούνται σε κάθε περιφέρεια και διδάσκονται παραδοσιακοί χοροί. Το ίδιο έγινε και με τα επαγγελματικά επιμελητήρια, κάθε νομού, ώστε να μας γνωστοποιηθεί λίστα με τις επαγγελματικές σχολές χορού. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε επαφή με τους υπεύθυνους των χορευτικών φορέων για λήψη άδειας εισόδου και την πραγματοποίηση της έρευνας. Έγινε ενημέρωση εκ μέρους μας σχετικά με τους σκοπούς και τις διαδικασίες της έρευνας. Διαβεβαιώθηκαν πως οι απαντήσεις των μελών τους θα χρησιμοποιηθούν αυστηρά για ερευνητικούς σκοπούς. Μετά από συμφωνία με τις διοικήσεις προγραμματίστηκε η διαδικασία της συλλογής δεδομένων.

Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν στους συμμετέχοντες της έρευνας στο τέλος του μαθήματος στο χώρο των χορευτικών φορέων ή στάλθηκε σχετικός σύνδεσμος, στους συμμετέχοντες, για την ηλεκτρονική συμπλήρωση μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας.

Η συμπλήρωση έγινε αφού πρώτα ενημερώθηκαν οι συμμετέχοντες ότι η συμμετοχή είναι εθελοντική, ότι τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα και ότι όποιος θέλει μπορεί να μη συμμετέχει.

Αρχικά δόθηκαν γενικές οδηγίες συμπλήρωσης και τονίστηκε πως μας ενδιαφέρει η ειλικρίνεια στις απαντήσεις ώστε να αποφευχθούν τυχόν ψεύτικες απαντήσεις που θα οδηγήσουν σε λανθασμένα συμπεράσματα.

Στατιστική Ανάλυση

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πρόγραμμα «Statistical Package for Social Sciences (SPSS) for Windows 18.0». Για να διαπιστωθεί η συνοχή και η αξιοπιστία των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε ανάλυση αξιοπιστίας

(Reliability Analysis). Επίσης, για να ελεγχθεί κατά πόσο οι κοινωνικές τάξεις διαφοροποιούν τις τιμές των τεσσάρων παραγόντων των κοινωνικών αξιών πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης (One - Way ANOVA) και τεστ πολλαπλών συγκρίσεων Bonferroni.

Αποτελέσματα

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 1) φαίνονται οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των επιμέρους παραγόντων της έρευνας στο σύνολο του δείγματος.

Πίνακας 1. Μέσοι όροι και τυπική απόκλιση των παραγόντων ερωτηματολογίου της έρευνας στο σύνολο του δείγματος.

Κοινωνικές Αξίες	M.O.	T.A.
Ένταξη μεταναστών	2.99	1.17
Αξιοκρατία – Διαφάνεια	2.44	1.04
Περιβαλλοντική συνείδηση	4.06	0.79
Δημοκρατία	3.29	1.19

* $p < 0.05$

Ανάλυση αξιοπιστίας

Η ανάλυση αξιοπιστίας βασίστηκε στον υπολογισμό του Cronbach's a (Πίνακας 2). Από τις αναλύσεις προέκυψε πως οι παράγοντες, στην πλειοψηφία τους, παρουσιάζουν ικανοποιητική συνοχή αφού οι τιμές Cronbach's a είναι $>.70$. Μόνο στον παράγοντα της περιβαλλοντικής συνείδησης, η τιμή του Cronbach's a είναι $<.70$ αλλά πολύ κοντά στα αποδεκτά όρια. Συμπεραίνουμε, λοιπόν, πως όλες οι μεταβλητές συμβάλουν θετικά στη βελτίωση της αξιοπιστίας των αντίστοιχων παραγόντων.

Πίνακας 2. Ανάλυση αξιοπιστίας των επιμέρους παραγόντων του ερωτηματολογίου.

Κοινωνικές αξίες	Cronbach's a
Ένταξη των μεταναστών	.90
Αξιοκρατία – διαφάνεια	.84
Περιβαλλοντική συνείδηση	.69
Δημοκρατία	.75
Κοινωνικές αξίες	.90

Για να ελεγχθεί εάν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές, ως προς τους παράγοντες των κοινωνικών αξιών ανάλογα με την κοινωνική τάξη των συμμετεχόντων, πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης (One-Way ANOVA). Από τα αποτελέσματα της ανάλυσης διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση της κοινωνικής τάξης στους τρεις από τους τέσσερις παράγοντες των κοινωνικών αξιών. Συγκεκριμένα στους παράγοντες «Ένταξη μεταναστών», «Αξιοκρατία – διαφάνεια» και «Δημοκρατία» (Πίνακας 3.).

Πίνακας 3. Ανάλυση αξιοπιστίας των επιμέρους παραγόντων του ερωτηματολογίου.

Παράγοντες	F	p
Ένταξη των μεταναστών	F(2,1562) = 18.541	0.000*
Αξιοκρατία – διαφάνεια	F(2,1562) = 3.149	0.043*
Περιβαλλοντική συνείδηση	F(2,1562) = 0.599	0.550

Δημοκρατία

$F(2,1562) = 6.543$

0.001*

* $p < 0.05$

Διενεργώντας το τεστ πολλαπλών συγκρίσεων Bonferroni διαπιστώθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές:

- για τον παράγοντα «Ένταξη μεταναστών», μεταξύ των χορευτών που ανήκουν στην «Μικροαστική τάξη» (Μ.Ο.: 3,14, Τ.Α.: 1,15) και αυτών που ανήκουν στην «Αστική ή κυρίαρχη τάξη» (Μ.Ο.: 2,71 και Τ.Α.: 1,14) και την «Εργατική τάξη» (Μ.Ο.: 2,82 και Τ.Α.: 1,17).
- για τον παράγοντα «Αξιοκρατία - διαφάνεια», μεταξύ των χορευτών που ανήκουν στην «Εργατική τάξη» (Μ.Ο.: 2,50 και Τ.Α.: 0,96) και αυτών που ανήκουν στην «Αστική ή κυρίαρχη τάξη» (Μ.Ο.: 2,28 και Τ.Α.: 1,07)
- για τον παράγοντα «Δημοκρατία», μεταξύ των χορευτών που ανήκουν στην «Μικροαστική τάξη» (Μ.Ο.: 3,20 και Τ.Α.: 1,22) και αυτών που ανήκουν στην «Εργατική τάξη» (Μ.Ο.: 3,44 και Τ.Α.: 1,13).

Συζήτηση

Από τα αποτελέσματα της έρευνας, διαπιστώθηκε πως η κοινωνική τάξη των συμμετεχόντων αποτελεί παράγοντα διαφοροποίησης στους παράγοντες των κοινωνικών αξιών «Ένταξη μεταναστών», «Αξιοκρατία - διαφάνεια» και «Δημοκρατία». Συγκεκριμένα, για τον παράγοντα «Ένταξη μεταναστών» υπήρξε διαφορετική αντίληψη των κοινωνικών αξιών των χορευτών που ανήκουν στην «Μικροαστική τάξη» μεταξύ των χορευτών που ανήκουν στην «Αστική ή κυρίαρχη τάξη» και την «Εργατική τάξη». Για τον παράγοντα «Αξιοκρατία - διαφάνεια» διαφορετικές ήταν οι απόψεις για τις κοινωνικές αξίες μεταξύ των χορευτών που ανήκουν στην «Εργατική τάξη» και των χορευτών που ανήκουν στην «Αστική ή κυρίαρχη τάξη». Ενώ, για τον παράγοντα «Δημοκρατία» υπήρξε διαφορετική αντίληψη των κοινωνικών αξιών μεταξύ των χορευτών που ανήκουν στην «Μικροαστική τάξη» και των χορευτών που ανήκουν στην «Αστική ή κυρίαρχη τάξη» και την «Εργατική τάξη». Οι αντίστοιχες τιμές παρουσιάζονται στον πίνακα 3 στο κεφάλαιο των αποτελεσμάτων της έρευνας. Βλέπουμε, λοιπόν, πως οι διαφορετικές κοινωνικές τάξεις, άρα και τα διαφορετικά επαγγέλματα, των συμμετεχόντων επηρεάζουν και τις κοινωνικές του αξίες. Η θέση και η επιρροή του καθενός στην κοινωνική δομή, αλλά και οι συνθήκες του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος που δραστηριοποιούνται τα άτομα, έχει αντίστοιχο αντίκτυπο και στην αντίληψη των κοινωνικών αξιών. Οι συμμετέχοντες που ανήκουν στην Εργατική τάξη παρουσιάζουν μεγαλύτερες τιμές στους όρους Αξιοκρατία – διαφάνεια και Δημοκρατία. Αυτό συμβαίνει γιατί λόγω της ευάλωτης θέσης τους στο κοινωνικό σύνολο θεωρούν πως μέσα από αυτούς τους θεσμούς μπορούν να προστατευτούν έναντι των ανώτερων άλλων ανώτερων κοινωνικών τάξεων. Για την ένταξη μεταναστών βλέπουμε πως μεγαλύτερες τιμές παρουσιάζουν οι συμμετέχοντες που ανήκουν στη Μικροαστική τάξη. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι στην κοινωνία μας η Μικροαστική τάξη είναι αυτή που υποδέχεται και προσφέρει τα μέγιστα στους μετανάστες που φτάνουν στη χώρα μας. Ακολουθεί η Εργατική τάξη της οποίας οι χαμηλότερες τιμές ίσως οφείλονται στο γεγονός ότι ανησυχούν μήπως και οι μετανάστες επικαλύψουν τις δικές τους ανάγκες και τεθούν σε δεύτερη μοίρα από τοιν κοινωνία. Τέλος, οι χαμηλές τιμές των συμμετεχόντων στην Αστική ή κυρίαρχη τάξη δηλώνει πως τα άτομα που ανήκουν στα ανώτερα επαγγέλματα έχουν χαμηλή ευαισθητοποίηση για

τα θέματα της ένταξης των μεταναστών στο κοινωνικό σύνολο καθώς δεν νιώθουν να απειλείται η θέση τους μέσα στην κοινωνία.

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, τα ευρήματα της μελέτης υπογραμμίζουν τη σημασία των κοινωνικών τάξεων ως παράγοντα που διαφοροποιεί σημαντικά τις κοινωνικές αξίες των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες χορού. Οι συμμετέχοντες που ανήκουν σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις εμφανίζουν διαφορετικές κοινωνικές αξίες.

Βιβλιογραφία

- Bailey, R. (2006). Physical Education and Sport in Schools: A Review of Benefits and Outcomes. *The Journal of School Health*, 76(8), 397-401.
- Bandura, A. (1991). Social Cognitive Theory of Self-Regulation. *Organization Behavior and Human Decision Processes*, 50, 248-281.
- Bhandari, H. & Yasunobu, K. (2009). Human values, social capital and sustainable development: A cross - country analysis from Asia. *JIRCAS*.
- Braithwaite, V. & Blarney, R. (1998). Consensus, Stability and Meaning in Abstract Social Values. *Australian Journal of Political Science*, 33(3), 363-380.
- Butler, I. J. (2006). Curriculum Constructions of Ability: Enhancing Learning through Teaching Games for Understanding (TGFU) as a Curriculum Model. *Sport, Education and Society*, 11(3), 243-258.
- Charles H. Anderson, (1986). Προς μια νέα κοινωνιολογία. Αθήνα: Παπαζήση.
- Γεωργιάς, Δ. (1986). Οι οικογενειακές αξίες των φοιτητών. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 61, 2-29.
- Γεωργιάς, Δ., Χαντζη, Α., Γκαρή, Α., Μυλωνάς, Κ., Αμπακουμίν, Γ., Ντάλλα, Μ., Ανδρεοπούλου, Σ., Βουτσινός, Γ., & Τζεπόγλου, Σ. (2000). Διερεύνηση της εθνικής και ευρωπαϊκής ταυτότητας, των αξιών και των στάσεων απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση των βασικών ομάδων, που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Έκθεση πεπραγμένων. Πρόσβαση 20/05/2014 στο [http:// users.uoa.gr/~kmylonas/PDF_FILES/TR_GeorgasEtAl2001.pdf](http://users.uoa.gr/~kmylonas/PDF_FILES/TR_GeorgasEtAl2001.pdf)
- Γιαβρίμης, Π., Ζήση, Χ., & Πετρά, Α. (2017). Εκπαιδευτική Έρευνα. Ποσοτική και ποιοτική προσέγγιση των αξιών των εκπαιδευτικών. Θεσσαλονίκη. Εκδόσεις: Επίκεντρο.
- Drew, B. S. (2000). The Logical Connection between Moral Education and Physical Education. *CURRICULUM STUDIES*, 32(4), 561-573.
- Ζουρνατζή, Ε. (2007). Διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της ποιότητας υπηρεσιών και της ικανοποίησης πελατών στη διαμόρφωση των προθέσεων των καταναλωτών για επανάληψη της συμμετοχής τους σε ιδιωτικά αθλητικά κέντρα. *Μεταπτυχιακή Διατριβή. Τρίκαλα*.
- Καλτσούνη, Χ, (2000). Κοινωνικοποίηση, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, 2000.
- Kelley, S.W., & Turley, L.W. (2001). Consumer perceptions of service quality attributes at sporting events. *Journal of Business Research*, 54(2), 161-166.
- Kirschenbaum, H. (1994). 100 Ways to Enhance Values and Morality in Schools and Youth Settings. Massachusetts Allyn & Bacon.
- Lesky, A. (1985). Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

- Loza, E., & Derri, V. (2005). Physical and Sport Activities as a Means for Understanding and Developing Values. Program Comenius, Action 2.1. Les activites physiques et sportives: media de la culture generale et scientifique.
- Μανούσου, Ε. (2010). Αξίες ζωής στην εκπαίδευση, Ε. Μανούσου & Σ. Ταναΐνη (επιμ.) εκδόσεις Ωρίων.
- Μαυρογένη-Παπαγγελούπουλου, Π. (1999). Κοινωνική διαστρωμάτωση και μορφολογία δύο γειτονικών οικισμών Ψυχικού και Νέας Ιωνίας από το 1923 και έπειτα. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα.
- Rees, C. R., Howell, M. F., & Miracle, W. A. (1990). Do High School Sports Build Character? A Quasi-Experiment on a National Sample. *Social Science Journal*, 27(3), 303-315.
- Ρόζου, Ε. (2012). Αντιλαμβανόμενη ποιότητα παροχής υπηρεσιών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε προγράμματα χορού. (Μεταπτυχιακή Διατριβή). Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Τμήμα Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.
- Σουλιώτης, Ν., & Εμμανουήλ, Δ. (2016). Κοινωνική διαστρωμάτωση και κατανάλωση μουσικής στην Αθήνα.. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών Α' 146.
- Weininger, E. B. (2005). Foundations of Pierre Bourdieu's class analysis. In E. O. Wright (ed.), *Approaches to class analysis* (pp. 82-118). Cambridge: Cambridge U.P.
- Wright, L. (1987) Physical Education and Moral Development. *Journal of Philosophy of Education*, 21(1), 94-102.

Study of Social Values of Participants in Dance Activities by Social Class

Tsounis-Tzitzikas K.A.*, Albanidis E., Kosta G., Genti M., Goulimaris D.

Democritus University of Thrace

ABSTRACT

A significant number of individuals in our country participate in recreational activities such as dance. Knowledge regarding the social classes and social values of participants in dance organizations is limited and, in most cases, empirical. The purpose of this study was to examine whether the social class of participants in dance activities within dance organizations differentiates the factors of social values. The sample consisted of 1,563 adult men and women from dance organizations across Greece, who were randomly selected. The classification of social classes into Upper (or dominant), Middle, and Working class was based on the distinction proposed by Bourdieu (1979). Data on the social values of participants in dance activities were collected using the questionnaire developed by Yavrimí, Zisi, and Petra (2017), which examines four factors of social values: immigrant integration, meritocracy–transparency, environmental awareness, and democracy. All responses were given on a 5-point Likert scale. To examine whether social class differentiates the values of the four social value factors, a one-way analysis of variance (One-Way ANOVA) and Bonferroni multiple comparison tests were conducted. Statistically significant differences were found in the values of three factors. Specifically, for the factor “Immigrant Integration,” the Middle class ($M = 3.14$, $SD = 1.15$) showed statistically significant differences compared to the Upper (or dominant) class ($M = 2.71$, $SD = 1.14$) and the Working class ($M = 2.82$, $SD = 1.17$). For the factor “Meritocracy–Transparency,” the Working class ($M = 2.50$, $SD = 0.96$) showed statistically significant differences compared to the Upper (or dominant) class ($M = 2.28$, $SD = 1.07$). For the factor “Democracy,” the Middle class ($M = 3.20$, $SD = 1.22$) showed statistically significant differences compared to the Working class ($M = 3.44$, $SD = 1.13$). In conclusion, the findings of the study highlight the importance of social class as a factor that significantly differentiates the social values of participants in dance activities. Participants belonging to different social classes exhibit different social values.

Key words: social classes; dance activities; social values; dance organizations.

Corresponding address: Tsounis-Tzitzikas Konstantinos - Aris
Democritus University of Thrace
Department of Physical Education and Sport Sciences
University Campus, 69100 Komotini

E-mail: Tsou_nis@hotmail.com